

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

عمران
علیهما صلوات

www. **Ghaemiyeh** .com
www. **Ghaemiyeh** .org
www. **Ghaemiyeh** .net
www. **Ghaemiyeh** .ir

وَمَالَهُ شَرِبَ الْقَائِمَانِ
شَهْرٌ وَنَجْفِيٌّ
وَمَنْعَانِ

فَقِيهٌ مُحَقِّقٌ

شَيْخٌ مُحَمَّدٌ تَقِيُّ رَازِي نَجْفِيٍّ أَصْفَهَانِيٍّ

تَمَّ سَنَةٌ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

رساله شرب القلیان فی شهر رمضان

نویسنده:

محمدتقی رازی نجفی اصفهانی

ناشر چاپی:

حوزه علمیه اصفهان

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

۵	..... فهرست
۶	..... رساله شرب القلیان فی شهر رمضان
۶	..... مشخصات کتاب
۶	..... مقدمه [محقق]
۷	..... کشیدن قلیان «۱» «به خصوصه» معنون در کتب معروفه نیست؛
۷	..... و مختار جمعی از متأخرین علماء، الحاق دخان به غبار است،
۸	..... در کشیدن غلیان، تفصیل می‌دادند:
۸	..... [۱] ما بین کسانی که کشیدن قلیان در مزاج ایشان باعث تقویت شود
۸	..... [۲] و کسانی که بر این نحو نباشند،
۸	..... و آنچه به نظر قاصر می‌رسد، عدم منع از آن است؛
۱۰	..... درباره مرکز

رساله شرب القلیان فی شهر رمضان

مشخصات کتاب

نام کتاب: رساله شرب القلیان فی شهر رمضان موضوع: فقه استدلالی نویسنده: اصفهانی، محمد تقی رازی نجفی تاریخ وفات مؤلف: ۱۲۴۸ ه ق زبان: فارسی قطع: وزیری تعداد جلد: ۱ ناشر: انتشارات مرکز تحقیقات رایانه‌ای حوزه علمیه اصفهان تاریخ نشر: ۱۴۲۹ ه ق نوبت چاپ: اول مکان چاپ: اصفهان- ایران شابک: ۸-۴-۹۶۵۶۷-۹۶۴-۹۷۸ محقق/ مصحح: مجید هادی زاده- بخش احیاء تراث مرکز تحقیقات رایانه‌ای حوزه علمیه اصفهان ملاحظات: این کتاب در "میراث حوزه اصفهان" دفتر چهارم چاپ شده است.

مقدمه [محقق]

رساله شرب القلیان فی شهر رمضان

«فقیه محقق و اصولی کبیر شیخ محمد تقی رازی نجفی اصفهانی قدس سره (۱۲۴۸ ق)

تحقیق: مجید هادی زاده

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

«شرب القلیان فی شهر رمضان» عنوان رساله‌ای است که هر چند «عدم مفطرت دخان» نیز خوانده شده است، اما گویا هیچیک از این دو نام، نشانگر عنوان واقعی رساله، نیست. دومین نام با توجه به موضوع رساله پدید آمده، و نام نخست- که هم‌اکنون بر پیشانی آن نشسته است- را، از فهرست یگانه دستنوشته رساله، اخذ کرده‌ایم. این رساله، که تنها دستنوشته آن هم‌اکنون در نجف اشرف قرار دارد، و دوست فاضل جناب حجه الاسلام شیخ محمد کرباسی- دامت برکاته- تصویر آن را، از آن شهر عزیز، رهاوردمان کرد، نشانگر یکی از علائق فقه‌پژوهانه فقیه و اصولی بزرگ شیخ محمد تقی نجفی اصفهانی (متوفی ۱۴۲۸) می‌باشد. در آن روزگاران، گویا در پی سؤالی، شیخ اصفهانی نجفی بر سر آن می‌شود که نشان دهد، دخان نه ملحق به اکل و شرب است تا در

رساله شرب القلیان فی شهر رمضان، ص: ۷۲

شمار مفطرات قرار گیرد، و نه ملحق به غبار غلیظ، تا چنین حکمی بیابد. از اینرو با پرداختن رساله حاضر- که بر کناره رساله فقیه سترگ شیخ محمد ابراهیم کلباسی پدید آمد- به توضیح این رأی فقهی خود پرداخت. هر چند نگاشته حاضر را، نمی‌توان اثر فقهی مستقلی خواند، اما به هر حال نگاشته‌ای است پیرامون یک فرع، ریخته خامه یکی از بزرگترین اصولیان تاریخ تشیع و از اینرو، می‌پندارم کوتاهی آن را، می‌توان نادیده انگاشت.

یادآور این نکته ضروری می‌نماید که رساله حاضر اولین رساله تصنیف شده در این موضوع است و بعد از مصنف فقیه تعدادی چند از اصحاب در این باره رسائلی را پرداخته‌اند از آن جمله:

- کشف الأوهام فی حیلۀ شرب القلیان فی شهر رمضان، از میرزا محمد تقی بن علی محمد نوری طبرسی (متوفی ۱۲۶۳) که رساله خویش را در سال ۱۲۴۶ به پایان رسانده است. پدر عالیمقدار حاج میرزا حسین نوری صاحب مستدرک الوسائل (متوفی ۱۳۲۰).

- درة الأسلاک فی حکم دخان التباک و أنه لا- یضّر بالصوم، از میرزا محمد بن عبد الوهاب بن داود همدانی کاظمی (متوفی ۱۳۰۴) که از این رساله در سال ۱۲۸۱ فارغ شده است.

- التدخین و الصیام از فاضل معاصر سید محمود مقدس غریفی که در رساله خود عدم مفطرت را تمام دانسته و قائل به استحباب ترک یا کراهت فعل شده است. این رساله در نجف اشرف به طبع رسیده.

همچنین تذکار موافقین مصنف فقیه در این مسأله نیز شایسته است که جماعتی از متقدمین و معاصرین و متأخرین از وی را تشکیل می‌دهند به جز أصحاب رسائل گذشته و ایشان عبارتند از:

رساله شرب القلیان فی شهر رمضان، ص: ۷۳

- شیخ محمد تقی مجلسی (متوفی ۱۰۷۰) در صوم مستحبی، سید نعمت الله جزائری از وی نقل می‌کند که: «کان یشربه فی صوم التطوع و یتروک استعماله فی الصوم الواجب حذرا من کلام العوام». (۱)

- محمد اسماعیل مازندرانی معروف به فاضل خواجه‌ئی (متوفی ۱۱۷۳) در «التعلیق علی الرساله الصومیه».

- شیخ حسن بن شیخ جعفر کاشف الغطاء صاحب أنوار الفقاهه در همین کتابش.

- سید ابراهیم قزوینی صاحب ضوابط، و لکنه کان لا یجب أن ینتشر منه هذه الفتوی.

- شیخ محمد علی هزارجریبی اصفهانی، یکی از دامادهای شیخ جعفر کاشف الغطاء که در اصفهان ساکن بوده است.

- شیخ مهدی بن شیخ علی بن شیخ جعفر کاشف الغطاء نیز در رساله صومیه مخطوط خود.

و جماعتی از فقهاء نیز الحاق دخان به غبار را تمام ندانسته‌اند و لذا آنها را نیز می‌توان ملحق به موافقین مصنف کرد و از ایشان است سید محمد عاملی صاحب مدارک و سبزواری صاحب ذخیره و شیخ یوسف بحرانی صاحب حدائق.

و سلام بر پیامبر ما و خاندان پاکیزه‌اش.

مجید هادی‌زاده

۸۶ / ۷ / ۴

(۱) - الأنوار النعمانیة، ج ۴، ص ۵۵.

رساله شرب القلیان فی شهر رمضان، ص: ۷۴

برگ اول نسخه خطی «شرب الغلیان»

رساله شرب القلیان فی شهر رمضان، ص: ۷۵

برگ پایان نسخه خطی «شرب الغلیان»

رساله شرب القلیان فی شهر رمضان، ص: ۷۷

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

و به التَّكْلَانِ وَ التَّكْلَانِ

کشیدن قلیان «۱» «به خصوصه» معنون در کتب معروفه نیست؛

و لیکن الحاق دخان به غبار، در کلام متأخرین علماء مذکور است «۲»؛ و در کتب قدمای علماء [ء]، تصریحی در آن خصوص - معنا یا جوازا-، به نظر نرسیده؛ و ظاهر آن، مشعر بر عدم منع ایشان از آن است «۳».

و مختار جمعی از متأخرین علماء، الحاق دخان به غبار است،

و حکم به منع از ایصال دخان غلیظ به حلق می‌نمایند؛ بلکه بعضی از ایشان آن را اسناد به اکثر متأخرین

(۲) - بنگرید: جامع المقاصد، ج ۳، ص ۷۰؛ مسالک الأفهام، ج ۲، ص ۱۷؛ مدارک الأحکام، ج ۶، ص ۵۲؛ جواهر الکلام، ج ۱۶، ص ۲۳۵.

(۳) - واضح است که مصنف عظیم القدر، ثبوت موضوع حاضر نزد متقدمین را، بدیهی دانسته‌اند؛ از اینرو، استدلال حاضر را به این گونه مرتب نموده‌اند.

رساله شرب القلیان فی شهر رمضان، ص: ۷۸

داده‌اند؛ و بعضی تصریح به لزوم قضاء و کفاره در آن نموده‌اند «۱»؛ چنانچه رحمت و غفران نشان، علین آشیان عارف ربانی شیخ احمد لحسانی «۲» - طاب ثراه! - تصریح به آن می‌فرمود «۳»؛ و جناب علامه العلماء الأطیاب، مرحمت و غفران مآب، أفتقه المتأخرین، شیخ محمد جعفر - طاب مرقده! - دخان غلیظ را به غبار غلیظ ملحق نمی‌دانستند، و لیکن

در کشیدن غلیان، تفصیل می‌دادند:

[۱] ما بین کسانی که کشیدن قلیان در مزاج ایشان باعث تقویت شود

- چنانچه در جمعی در معتادین به قلیان مشاهده می‌شود، که به مجرد کشیدن آن، ایشان را قوت و نشاطی حاصل می‌شود که در صرف غذاء حاصل نمی‌شود، و اهتمام ایشان به قلیان وقت افطار بیشتر از اکل و شرب است.

[۲] و کسانی که بر این نحو نباشند،

و از کشیدن قلیان ایشان را قوت و نشاطی حاصل نشود - چنانچه در جمعی دیگر ملاحظه می‌شود؛ پس در قسم اول منع از کشیدن قلیان در حال روزه می‌فرمودند؛ بخلاف ثانی. و مستند به آن بودند که:

«منع از اکل و شرب در روزه، به جهت ضعیف نمودن قوه حیوانیه است - چنانچه از بعض روایات مستفاد می‌شود - و هر گاه مزاج چنان باشد که تقویت آن به غلیان، مثل غذا بیش از این باشد «۴»، حکم در آن

(۱) - نمونه را بنگرید: جواهر الکلام، ج ۱۶، ص ۲۳۶؛ این رأی، مختار صاحب جواهر می‌باشد.

(۲) - در دستنوشته، ضبط این کلمه به همین گونه آمده است.

(۳) - مرحوم احسانی، در کتاب «الأقطاب الفقهیه»، متعرض این فرع نشده است.

(۴) - چنین است در تنها دستنوشته موجود رساله؛ گویا عبارت، در اصل چنین بوده است:

«تقویت آن به غلیان، مثل غذائیتش باشد».

رساله شرب القلیان فی شهر رمضان، ص: ۷۹

مزاج، حکم اکل خواهد بود، و علت مانع از اکل باعث منع از آن نیز می‌شود «۱».

لیکن الی الآن، بر حقیر «علت بودن» امر مذکور، محقق نشده؛ تا در هر امری که آن علت موجود باشد، آن حکم را جاری سازیم؛ غایت امر، آن است که آن را «حکمت» منع از تناول غذا دانیم. و حکمت را تسریه نمی‌توان نمود - ۲/ چنانچه اطراد آن در موارد ثبوت حکم نیز لازم نیست -.

و آنچه به نظر قاصر می‌رسد، عدم منع از آن است؛

أما:

- [۱] چون دلیل واضحی بر منع به نظر نمی‌آید،
- [۲] و دعوی اندراج آن در اَکَل و شرب بی‌وجه است،
- [۳] و اشتغال آن بر اجزاء صغار- چنانچه هرگاه کرباسی بر لب گذارند و دود را از آن جذب نمایند، محسوس می‌شود-؛ باعث منع نمی‌توان «۲» شد؛ چه:
- [۱] قطعاً اسم «اَکَل» عرفاً بر آن صادق نیست،
- [۲] و مشارکت آن با غبار- در حصول آنگونه اجزاء در حلق-، باعث تسریه حکم غبار به آن نمی‌شود- چه آن قیاس [است]، و در مذهب شیعه اعتباری ندارد-؛
- [۳] و در حدیث صحیح از حضرت امام محمد باقر علیه السلام، مروی است که:
- «ضرر به روزه‌دار نمی‌رساند آنچه بکند، هرگاه اجتناب نماید از چهار

(۱)- فقیه اعظم شیخ جعفر کاشف الغطاء، در این زمینه می‌فرماید: إنه غیر مفطر إلاً لمن -- اعتاده و تلذذ به، فقام عنده مقام القوت؛ فإنه أشد من الغبار؛ بنگرید: «کشف الغطاء»- چاپ سنگی- ص ۴۲۷.

(۲)- چنین است در دستنوشته؛ ظ: «نمی‌تواند».

رساله شرب القلیان فی شهر رمضان، ص: ۸۰

امر: خوردن، و آشامیدن، و زنان، و ارتماس در آب»

«۱». و امور چند دیگر را، که باعث افساد روزه می‌دانیم؛ به جهت قیام دلیل بر آن است؛ و در خصوص ایصال دخان به حلق- چنانچه مذکور است-، دلیلی به نظر نرسیده؛ پس به مقتضای حدیث صحیح مذکور، مانعی از آن نخواهد بود؛

[۴] بلکه حدیث موثق جواز دخول دود به حلق وقت تبخیر به آن، در حال روزه از حضرت امام رضا علیه السلام مروی است «۲».

پس قول به جواز- نظر به ظاهر ادله شرعیّه-، خالی از قوت نیست، خصوصاً هرگاه بسیار کم دود باشد و دود او را غلظتی نباشد؛ چه ایصال غبار یا دخان غیر غلیظ به حلق مانعی ندارد، و قول به منع از آن مطلقاً، خالی از ضعف نیست- چه در منع از آن، عسر و حرج عظیم است، خصوصاً نسبت به طبّاخان-.

و هرگاه در شریعت منعی از آن می‌بود، چون از امور عامّ البلوی است بایست روایات متعدّده در منع از آن وارد شده باشد؛ و حال آن‌که اثری از منع در اخبار موجوده وارد نشده؛

سواى يك روايت ضعيفه معلوله، که در «غبار» وارد شده «۳».

(۱)- «... قال: سمعت أبا جعفر عليه السلام يقول: لا يضرّ الصائم ما صنع إذا اجتنب أربعة خصال: الطعام، و الشراب، و النساء، و الارتماس في الماء»؛ بنگرید: وسائل الشیعه،- چاپ محقق- ج ۱۰، ص ۳۱، ذیل حدیث ۱۲۷۵۳.

(۲)- «... عن الرضا عليه السلام قال: سألته عن الصائم يتدخّن بعود أو بغير ذلك، فتدخل الدخنة في حلقه؟ فقال: جائز لا بأس به. قال: و سألته عن الصائم يدخل الغبار في حلقه؟ قال: لا بأس»؛ بنگرید: وسائل الشیعه،- چاپ محقق- ج ۱۰، ص ۶۹، حدیث ۱۲۸۵۱.

(۳)- اشاره است به روایتی مضمومه، که سلمیان بن جعفر المروزی، نقل نموده است: «إذا ...

کنس بی‌تا فدخل فی أنفه و حلقه غبار، فعليه صوم شهرين متتابعين؛ فإن ذلك له مفطر مثل الأكل و الشرب و النكاح»؛ بنگرید:

«وسائل الشیعه» - چاپ محقق - ج ۱۰ ص ۶۹ حدیث ۱۲۸۵۰.

رساله شرب القلیان فی شهر رمضان، ص: ۸۱

و چون حکم «۱» در غبار غلیظ، منجبر به عمل اصحاب، و اجماع منقول در مسأله است؛ چاره [ای] از عمل به آن روایت، در «خصوص غبار» نیست بعد از حمل اطلاق بر «غبار غلیظ»؛

بلکه دعوی انصراف ظاهر روایت به آن، خالی از وجه نیست؛ و در ماعدای آن:- از غبار غیر غلیظ، و دخان مطلقاً، قول به عدم منع، قوی است.

اما از آنجا که احتیاط در دین از امور مهمه است - خصوصاً در عبادتی که اهتمام صاحب شریعت در آن بسیار، و از ارکان دین سید ابرار صلی الله علیه و آله است -، مراعات احتیاط را در این مقام از مهام شمارند. و به این جهت، عمل شیعه در جمیع بلاد بر ترک کشیدن قلیان است مطلقاً؛ بلی، در نیت روزه، ملاحظه ترک آن را علی سبیل الوجوب نکنند.

و هر گاه در نیت، ملاحظه ترک آن را علی وجه الاحتیاط نماید، کافی خواهد بود؛ بلکه هر گاه ملاحظه ترک آن را بالخصوص در نیت روزه نکنند - و نیت روزه را علی سبیل الاجمال به این نحو نماید که: «قصد تقرب به امساک از امور مخصوصه معینه معتبره در شریعت»، اجمالاً نمایند، و تحقق آن امساک را در امساک از امور [ی] چند، که بعضی معلوم الاعتبار و بعضی مشکوک الاعتبار باشد -، یقیناً حاصل، کافی در تحقق نیت، و در ادای صوم مطلوب است؛ چنانچه تفصیل آن در محلش مذکور است، و مقام گنجایش تفصیل آن را ندارد.

و الله - سبحانه! - العالم. «۲»

(۱) - چنین است در دستنوشته؛ گویا صحیح: «ضعف» باشد.

(۲) - ترقیمه دستنوشته چنین است: «قد تمت النسخة الشریفه، بيد العبد الجانی - غفر الله له و لوالديه! - فی عصر الاثنین من رجب سنه ۱۲۵۸.»

اصفهان، محمد تقی رازی نجفی، رساله شرب القلیان فی شهر رمضان، در یک جلد، انتشارات مرکز تحقیقات رایانه‌ای حوزه علمیه اصفهان، اصفهان - ایران، اول، ۱۴۲۹ ه ق

درباره مرکز

بسم الله الرحمن الرحيم

جاهدوا بأموالكم و أنفسكم في سبيل الله ذلكم خير لكم إن كنتم تعلمون (سوره توبه آیه ۴۱)

با اموال و جانهای خود، در راه خدا جهاد نمایید؛ این برای شما بهتر است اگر بدانید حضرت رضا (علیه السلام): خدا رحم نماید بنده‌ای که امر ما را زنده (و برپا) دارد ... علوم و دانشهای ما را یاد گیرد و به مردم یاد دهد، زیرا مردم اگر سخنان نیکوی ما را (بی آنکه چیزی از آن کاسته و یا بر آن بیفزایند) بدانند هر آینه از ما پیروی (و طبق آن عمل) می کنند

بنادر البحار - ترجمه و شرح خلاصه دو جلد بحار الانوار ص ۱۵۹

بنیانگذار مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان شهید آیت الله شمس آبادی (ره) یکی از علمای برجسته شهر اصفهان بودند که در

دلدادگی به اهل بیت (علیهم السلام) بخصوص حضرت علی بن موسی الرضا (علیه السلام) و امام عصر (عجل الله تعالی فرجه الشریف) شهره بوده و لذا با نظر و درایت خود در سال ۱۳۴۰ هجری شمسی بنیانگذار مرکز و راهی شد که هیچ وقت چراغ آن خاموش نشد و هر روز قوی تر و بهتر راهش را ادامه می دهند.

مرکز تحقیقات قائمیه اصفهان از سال ۱۳۸۵ هجری شمسی تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن امامی (قدس سره الشریف) و با فعالیت خالصانه و شبانه روزی تیمی مرکب از فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مختلف مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

اهداف: دفاع از حریم شیعه و بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل بیت علیهم السلام) تقویت انگیزه جوانان و عامه مردم نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی، جایگزین کردن مطالب سودمند به جای بلوتوث های بی محتوا در تلفن های همراه و رایانه ها ایجاد بستر جامع مطالعاتی بر اساس معارف قرآن کریم و اهل بیت علیهم السلام با انگیزه نشر معارف، سرویس دهی به محققین و طلاب، گسترش فرهنگ مطالعه و غنی کردن اوقات فراغت علاقمندان به نرم افزار های علوم اسلامی، در دسترس بودن منابع لازم جهت سهولت رفع ابهام و شبهات منتشره در جامعه عدالت اجتماعی: با استفاده از ابزار نو می توان بصورت تصاعدی در نشر و پخش آن همت گمارد و از طرفی عدالت اجتماعی در تزریق امکانات را در سطح کشور و باز از جهتی نشر فرهنگ اسلامی ایرانی را در سطح جهان سرعت بخشید.

از جمله فعالیتهای گسترده مرکز:

الف) چاپ و نشر ده ها عنوان کتاب، جزوه و ماهنامه همراه با برگزاری مسابقه کتابخوانی

ب) تولید صدها نرم افزار تحقیقاتی و کتابخانه ای قابل اجرا در رایانه و گوشی تلفن همراه

ج) تولید نمایشگاه های سه بعدی، پانوراما، انیمیشن، بازیهای رایانه ای و ... اماکن مذهبی، گردشگری و ...

د) ایجاد سایت اینترنتی قائمیه www.ghaemiyeh.com جهت دانلود رایگان نرم افزار های تلفن همراه و چندین سایت مذهبی دیگر

ه) تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و ... جهت نمایش در شبکه های ماهواره ای

و) راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی (خط ۰۲۴۰۵۲۴)

ز) طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و ...

ح) همکاری افتخاری با دهها مرکز حقیقی و حقوقی از جمله بیوت آیات عظام، حوزه های علمیه، دانشگاهها، اماکن مذهبی مانند مسجد جمکران و ...

ط) برگزاری همایش ها، و اجرای طرح مهد، ویژه کودکان و نوجوانان شرکت کننده در جلسه

ی) برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم و دوره های تربیت مربی (حضور و مجازی) در طول سال

دفتر مرکزی: اصفهان/خ مسجد سید/ حد فاصل خیابان پنج رمضان و چهارراه وفائی / مجتمع فرهنگی مذهبی قائمیه اصفهان

تاریخ تأسیس: ۱۳۸۵ شماره ثبت: ۲۳۷۳ شناسه ملی: ۱۰۸۶۰۱۵۲۰۲۶

وب سایت: www.ghaemiyeh.com ایمیل: Info@ghaemiyeh.com فروشگاه اینترنتی:

www.eslamshop.com

تلفن ۰۲۵-۲۳۵۷۰۲۳-۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) فکس ۲۳۵۷۰۲۲ (۰۳۱۱) دفتر تهران ۸۸۳۱۸۷۲۲ (۰۲۱) بازرگانی و فروش ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹ امور

کاربران (۰۳۱۱)۲۳۳۳۰۴۵

نکته قابل توجه اینکه بودجه این مرکز؛ مردمی، غیر دولتی و غیر انتفاعی با همت عده ای خیر اندیش اداره و تامین گردیده و لی

مرکز تحقیقات و ترجمه

اصفهان

گام‌ها

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

